

Tähtvere Elu

Veerand sajandit Tähtvere kuukirja

25 aastat tagasi juunikuus ilmus esimene Tähtvere valla kuukiri.

Esimest lehenumbrit saime näha ja pildistada Rahinge Külakatlal.

Esimesel lehel tervitavad vallarahvast toonased vallajuhid Toivo Talangu ja Aavo Mölder. Viimaselt leheküljelt leiab huvitavat infot juubelite ja vallas sündinud laste kohta. 25 aastat tagasi avaldatud sündide nimekirjast saime ühendust kolme toreda noore inimesega, kel palusime enda edasisest elust paar lauset kirjutada ja foto saata. *Loe edasi lk 3.*

Kavandatakse huvihariduse tegevustoetuse tõusu

Tartu linnavalitsus saatis volikogule otsustamiseks huvihariduse tegevustoetuse tõstmise eelnõu.

Tartu linn rahastab huviharidust makstes eraõiguslikele koostööpartneritele tegevustoetust. Linnavalitsus soovib tõsta huviharidust pakkuvatele ühingutele makstava toetuse maksimummäära 250 eurolt 270 eurole osaleja kohta. Kogusummas suurendaks see ühingutele makstavat tegevustoetust 194 000 euro võrra.

„Tartu linnas tegutseb nii spordis kui ka muus huvihariduses linna toetusega ligi 150 ühingut, kus treenivad ja õpivad peamiselt Tartu linnas elavad 7–19aastased lapsed ja noored. Usun, et tegevustoetuse tõus toob leevendust ühingutele, kelle tegevuskulud on viimase aastaga märkimisväärselt tõusnud. Samuti mõjutab see otseselt lapsevanemaid, sest tänu linna toetuse suurenemisele on võimalik pidurdada huvihariduses õppetasu tõusu lapsevanematele,“ kommenteeris abilinnapeal Lemmit Kaplinski.

Tegevustoetuse suurendamist kavandatakse nii baastoetuse määras kui ka täiendavas toetusmääras, mida makstakse ühingutele kõrgete kvaliteeditingimuste täitmise eest. Seni kehtinud korra järgi oli baastoetus 110 eurot ning täiendav toetusmäär kuni 140 eurot. Edaspidi on need vastavalt 114 eurot ja 156 eurot ühe huviringis osaleja kohta.

Valmo Kriisa: Ilmatsalu motell valmistub hooajaks

Kuidas Ilmatsalu motellil läheb? Kas külastajaid jätkub?

Nii ja naa- ega suurt eufooriat pole, aga hooaeg on alles ju algamas. Meil liigub nii turiste kui ka ehitussektoris töötajaid. Suviti käib rohkelt vee- mõnude nautijaid – asume ju otse järve kaldal, saab ujuda ja paadiga sõita. Päris tühjaks pole maja senini jäänud, välja arvatud muidugi koroonaaeg, mil igal pool valitses vaikus.

Kuna suurem turismihooaeg on alles ees, siis praegu ongi käsil selleks valmistumine – teeme siin omade jõududega remonti. Seest on maja juba korras, suve alguseks saab uuendatud ka fassaad, kuhu paigaldame energiakulude säästmiseks ka päikesepaneelid.

Kas motell tegutseb kogu hoones?

Ei, alumisel korrusel tegutseb praegu koerte kool. Samuti on siin peoruume, mida sünnipäevadeks, pulmadeks ja muudeks tähtpäevadeks välja rendime.

Ilmatsalu motelli peab endine tippkorvpallur Valmo Kriisa

Kuidas endine tippkorvpallur sattus Ilmatsallu ettevõtjaks?

Siia sattumine oli üks suur juhuste kokkulangevus. Praeguseks olen siin toimetanud juba kaheksa aastat. Enne seda ei teadnud ma Ilmatsalust suurt midagi ega polnud siin ka kordagi käinud.

Millised on edasised plaanid?

Arendusplaanid on meil suured – teha

üks korrus juurde, ehitada spaa – kõik see on paberi peal projektina olemas. Aga hetkel oleme ootel, kuna reaalsus on täna teine, siis ei võtaks praegu suuri riske ja laiendusi ette. Tahaks ikka öösiti magada ka... Seepärast siin oma jõududega nokitsemegi. Kui siin läheduses golfiväljakud valmivad, siis vaatame, kuidas rahvast liikuma hakkab.

Helle Tolmoff

Perepäev kutsub tartlasi ühiselt liigutama

Liikumisaasta tähistamiseks toimub 17. juunil kell 12–15 Tähtvere puhkepargis tasuta perepäev „Tartu liigub”. Liikumisele pühendatud päeva jooksul saab tutvuda värskenduse saanud puhkepargiga, põnevust loovad spordiklubid, batuudipark ning õhtu lõpetab meeleolukas suvekontsert laululaval.

Perepäev seob omavahel Tähtvere spordi-, skate-, laste- ja noortepargi ning laululava, et näidata igas vanuses tartlastele, kui palju on võimalusi ennast värskes õhus liigutada. Ka uus jõulinnak loob trennimisvõimalusi juurde lastele, erivajadustega inimestele ja eakatele, kes tihti igapäevaselt väljõu- saale ei kasuta.

Viimastel aastatel on Tartu linn panustanud palju Tähtvere puhkepargi arengusse. Äsja avasiti pargis *pumptrack*'i rada ning liikumispäeval avatakse uus

väljõulinnak.

Spordipargis tutvustavad ennast huvilistele BMX-klubid, maastikukrossi sõitjad, suusaklubid, üldtreeningu aktivistid, discgolfi klubi, *slacklinerid*, ronimisseina eestvedajad ja crossfit. Kasesalus saab oma kaardilugemis- oskuse proovile panna orienteerumismänguga. Äsja avatud *pumptrack*-rajal õpetavad lihtsamaid trikke ja ohutust ning näitavad oma oskusi Hop on Board osalised. Laste- ja noortepargis seab ennast üles aga tasuline batuudi-

park, mis on avatud kogu nädalalõpu.

Liikumise vahepeale saavad laululava kõrval oma oskused proovile panna noored DJ-d ja räpparid. Võistlusel žürii poolt valitud parimad pääsevad juba samal õhtul suurel laval publikule esinema. Võistluse ja registreerumise kohta leiab rohkem infot kodulehelt www.summerstart.eu. Perepäeva lõpetab Tartu laululava Summer Start kontsert.

Lilian Lukka

25 aastat tagasi Tähtvere vallas sündinud noored

Kätlin Õunapuu

Alustasin lasteaias käimist Ilmatsalu Lepatriinu lasteaiast. Edasi läksin ja lõpetasin Ilmatsalu Põhikooli, seejärel Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasiumi ning tänu sellisele haridusteele töötan tänaseks lastehoius, sest lapsed on mulle alati südamelähedased olnud. Samuti olen ise ühe imelise 2,5aastase tütre ema. Proovisin karjääri ka kaitseväes, aga kuna olen pereinimene, siis jäi see seljataha.

Seos endise Tähtvere valla piirkonnaga on endiselt tugev, kuna Ilmatsalus elavad minu kõige kallimad vanavanemad, kelle juures käime kogu aeg maarõõme nautimas, sest ise elame nüüd linnas. Ja veel – on päris tore olla valla lehega sama vana ja veel lähedam on olla lehe kõige esimeses numbris sündinud laste nimekirjas!

Karl Liivakant

Praegu elan Annelinnas Kivilinna Konsumi kandis. Endisest Tähtvere vallast kolisime perega ära siis, kui mina olin 8-aastane. Töötan Tartus kinnisvara haldurina. Meil on oma firma. Lisaks tegelen oma hobidega:

veelaud, lumelaud ja mootoratas. Endise Tähtvere vallaga seob mind Märjal elav peretuttav.

Joosep Helve

Minu sündides elas perekond Rahingel. Täna, 25 aastat hiljem on mind tee viinud Tallinna ning töötan turvafirmas G4S, Muuga sadama objektijuhina. Vabal ajal tegelen õhtujuhina sünnipäevadel ning veedan võimalikult palju aega maal puhates. Otsest seotust Rahinge piirkonnaga mul enam ei ole, kuid lapsepõlvemälestused jäävad alati tiseks mälusoppi.

Lühiuudised

Ilmatsalu lasteaias uuendatakse välisvalgustust

Linnavalitsus sõlmis lepingu EST Networks OÜga Ilmatsalu alevikus asuva Lepatriinu lasteaias välisvalgustuse rekonstrueerimiseks. Kavas on demonteerida amortiseerunud valgustid ning paigaldada kokku 21 uut valgustit käiguteede ja mängualade valgustamiseks. Energiakulu välisvalgustusele väheneb ligi kaks korda, samas laieneb valgustatav ala umbes 30%. Lisaks on kavas ehitada valgustus varjualusele ja prügimajale ning paigaldada kolm välist toitekilpi. Tööde maksumus 41 422 eurot ja lõpetamise tähtaeg september 2023. a.

Linn toetab hajaasustuse programmi raames esitatud projekte

Linn kaasfinantseerib „Hajaasustuse programmi 2023“ raames esitatud positiivse hindamistulemusega projekte kuni 23 345 euroga. Taotluste vastuvõtt toimus 01.02–03.04.2023. Kokku laekus 12 taotlust, millest positiivse hinnangu said 8. Kokku taotleti neis toetust (riik + KOV) 46 690 eurot. Kaks toetuse taotlejat soovib rajada kanalisatsioonisüsteemi, ülejäänud puurkaevusid.

Kõikide omavalitsuste esitatud taotlustest moodustub koondsumma, millest tulenevalt teeb riigihalduse minister otsuse riigipoolse toetuseelarve jagamise kohta. Seejärel saab linn vastu võtta korralduse täpsete toetuse saajate ja summade osas. Toetuse saajad on kohustatud tegevused ellu viima hiljemalt 31.10.2024.

Helle Tolmoff

Tartu linnavolikogu 18. mai istungil

Avalikus kohas peab koer olema rihma otsas

Volikogu lisas Tartu linna koerte ja kasside pidamise eeskirja nõude, et avalikus kohas viibiv koer peab olema lõastatud.

Praegu eeskiri kohustab küll loomapidajat tagama järelevalve koera või kassi üle teise isiku kinnisasjal või avalikus kohas viibimisel, aga seni ei olnud selles üheselt mõistetavat kohustust lemmiklooma rihma otsas hoida.

Eeskirja muutmise ajendiks olid pöördumised linna poole, kus märgiti, et koerad on avalikus kohas rihmata ning omanikud ei taju võimalikku ohtu teistele isikutele. Inimestele on see muret tekitanud mitmete kurbade tagajärgedega koerarünnakute tõttu.

Rihmaga ei pea koer olema koerapargis, samuti teenistukoer teenistusülesande täitmisel ja jahikoer jahipidamise ajal.

Tartu linn ühineb Eesti Vesinikuoruga

Volikogu otsustas ühineda partnerina konsortsiumiga Eesti Vesinikuorg.

Eestis on viimastel aastatel arendatud mitmeid vesinikuprojekte, millel on ühine eesmärk muuta elukeskkond puhtamaks ja jätkusuutlikumaks, kuid mis konkureerivad samal ajal omavahel rahastuse ja teiste oluliste ressurside pärast. Eesti Vesinikuorg koondab need projektid ühe katuse alla, moodustades maailma esimese tervet riiki katva vesinikuoru.

Rahvusvaheliselt mõistetakse vesinikuoru all linna, piirkonda või tööstusklastrit, kus kombineeritakse mitmed

vesiniku kasutusvõimalused integreeritud ökosüsteemiks, kasutatakse vesinikku suures mahus ja samaaegselt arendatakse väärtusahela erinevate lülide majanduslikku jätkusuutlikkust. Soov on katta kogu vesiniku väärtusahel: tootmine, salvestamine, jaotus ja lõppkasutus.

Eesti Vesinikuoru juhtrühma kuuluvad MTÜ Eesti Vesinikutehnoloogiateg Ühing, Alexela AS, Eesti Energia AS, Tallinna Sadam AS, Tartu Ülikool ning Tartu linn.

Tartu innustab korteremaju renoveerima

Volikogu kehtestas korteremaja rekonstrueerimise toetuse andmise korra, mis on osa projekti “Tartu renoveerib” tegevustest. Linna toetuse eelarve on 400 000 eurot ja seda antakse, kuni raha jätkub.

Kuna renoveerimisotsusega kaasnevad kohe projekteerimise ja tehnilise konsultandi teenuse kulud, mis tekivad enne seda, kui on kindel, kas korteriühistu saab riiklikku rekonstrueerimistoetust, siis linna toetuse eesmärk on aidata ühistutel neid eelkulusid kanda ja rekonstrueerimisotsuseni jõuda.

Toetuse määr on erinev olenevalt sellest, kas ühistu jõuab lõpuks ehituslepinguni või mitte.

„Tartu renoveerib” projekti eesmärk on järgmise kolme aasta jooksul kaasa aidata rekonstrueerimisotsustele koguväärtuses vähemalt 30 miljonit eurot. Projekti miinimumeesmärk on rekonstrueerida korteremaju väärtuses vähemalt 17 miljonit eurot.

Aune Rumm
linnavolikogu kantselei juhataja

Tartu pakub vaimse tervise teenuseid tartlastele

Tartu pakub 2023. aasta lõpuni tartlastele täiendavat psühholoogilist ja psühhosotsiaalset abi. Linnavalitsuse esitatud taotlus meetmele „Vaimse tervise teenuse toetus kohalikule omavalitsusele 2023. aastal“ sai sotsiaalministeeriumist rahastuse.

Kuna nõudlus vaimset tervist toetavate teenuste järele on kasvanud, pakutakse projekti raames tartlastele pereteraapia- ja hingehoiuteenust ning psühhosotsiaalset heaolu toetavat nõustamist. Teenused on avatud nii lastele kui ka täiskasvanutele, kes tunnevad, et vajavad psühholoogilist tuge ja toetust igapäevaelus toimetulekuks.

Teenusele saab registreeruda otse teenusepakkujaga ühendust võttes, suunamiskirja selleks vaja ei ole. Tartu linna sissekirjutusega inimesele on teenus kuni viis korda tasuta, erandjuhtudel ja teenuseosutaja poolt põhjendatult võimaldatakse kokkuleppel Tartu linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga rohkem arv tasuta kordi. Teenust pakutakse seni, kuni projekti vahendeid jätkub.

Teenuseid pakuvad psühholoogid, pereterapeutid ja hingehoidjad MTÜst Eesti Pereteraapia Keskus, Tartu Laste Turvakodu Perepesa, MTÜ-st Tartu Teoloogia Akadeemia ja OÜst Perekadeemia. Teenuste kirjeldused ja kontaktid leiab linna kodulehelt: www.tartu.ee/et/psuhholoogiline-ja-psuhhosotsiaalne-abi-tartu-linna-elanikele

Vaimse tervise teenuste toetuseks saab Tartu linn projekti toel juurde 109 080 eurot.

Lilian Lukka

Rattaringluse kasutajatele hüvitatakse ajutine katkestus

Tartu Linnavalitsus hüvitab kasutajatele Tartu rattaringluse ajutise katkestuse. Kõik kehtiva ühe kuu, kolme kuu või aastase perioodipileti omanikud saavad tasuta bussisõidu juuni lõpuni ja rattaringluse tasuta sõiduõiguse üheks kuuks. Lühiajaliste piletite ostnutele tagastatakse piletiraha.

Tartu rattaringluse 30 päeva, 90 päeva ja aastapileti ostnud saavad rattaringluse katkestuse tõttu hüvitiseks tasuta bussisõiduõiguse kuni juuni lõpuni 2023. Perioodipileti omanikele saadetakse e-kirjaga QR-kood, millega saab bussi sisenemisel tuvasti juures oma sõit registreerida. Seda saab teha kas mobiiltelefoniga või paberil välja printituna.

Lisaks saavad 30 päeva, 90 päeva ja aastapileti ostnud ühe kuu rattaringluse tasuta sõiduõigust. Piletiomanikele saadetakse vahetult enne süsteemi taaskäivitamist e-postiga kood, millega saab rattaringluse kodulehelt või mobiilirakendusest tasuta kuupileti, kui kehtiva perioodipileti kasutusaeg lõpeb. Koodi kehtivusaeg saab olema üks aasta.

Kui perioodipiletiga seotud hüvitised kasutajatele ei sobi, siis tagastab linnavalitsus perioodipileti maksumusest proportsionaalse osa vastavalt kasuta-

mata jäänud ajale. Sellisel juhul muud hüvitised ei rakendu. Kuidas taotleda piletiraha tagastamist, annab linnavalitsus perioodipileti (30 päeva, 90 päeva, aasta) ostnutele e-posti teel teada.

Tunnipileti, päevapileti või viie päeva pileti ostjatele kompenseeritakse pileti maksumus, kui pileti kehtivus lõppes rattaringluse katkestuse ajal – alates 24. maist kell 17 kuni rattaringluse taaskäivitamiseni. Pileti maksumuse kompenseerimiseks kasutajad ise midagi tegema ei pea.

Rattaringluse katkestus on seotud teenust pakkuva Kanada ettevõtte Bewegen Technologies Inc. majandusraskustega, mistõttu ettevõtte lõpetas Tartu rattaringluse juhtimissüsteemi teenuse tehnilise toe pakkumise. Sellega seoses tekkisid Tartu rattaringluses niivõrd ulatuslikud

tõrked, et Tartu linn oli sunnitud 24. mail teenuse ajutiselt katkestama. Tartu linn on pärast Bewegeni majandusraskustest teada saamist tegelenud aktiivselt rattaringluse teenuse toimimiseks vajaliku uue juhtimissüsteemi lahenduse leidmisega. Praeguseks on sobiv lahendus leitud ja esialgsel hinnangul on selle toel võimalik teenus taasavada 7. juunil.

Rattaringluse klienditeenindus:
tel 1789, info@ratas.tartu.ee

Lilian Lukka

Ketlin Lääts

Tartu Linnavalitsus paigaldab selle suve lõpuks Tartu linnaruumi sada uut

pink. Praeguseks on välja valitud neli erinevat pingitüüpi, läbi viidud riigihange pinkide hankimiseks ja käimas on lõplik asukohtade valimine. Kaasava eelarve 100 000 euro eest saab hankida ja paigaldada sada uut pinki.

Pingitüüpide valikul lähtuti sellest, et need oleksid võimalikult mugavad, seljatoe ja käetugedega ning laudskattega, mis jätab sooja ja istuma kutsuva mulje. Kuna pinkidega tihendatakse eelkõige olemasolevat võrgustikku kesklinnast kaugemal, siis lähtuti ka sellest, mis ühes või teises kohas või linnaosas juba ees, et uued pingid

sobituksid olemasolevasse tervikusse.

Selleks et linlaste arvamust pinkide asukohtade osas täpsemalt teada saada, toimus selle aasta alguses ideekorje, kus linlased said kaardirakendusel pakkuda pinkidele asukohti. Ettepanekuid sai teha ka infotelefonil 1789 ning toimus kaks töötuba eakamatele linlastele – Annelinna raamatukogus ja Tähtvere päevakeskuses. Ideekorjes osales kokku üle 400 linlase, kes tegid ligi 900 asukohaettepanekut.

Tartu abilinnapea Raimond Tamm tänas kõiki, kes löid kaasa pinkide asukohtade valikul. „Mõistame, et soove

oli kordades rohkem, kui me hetkel planeeritava 100 uue pingiga täita suudame. Õnneks ei kao koostatud kaart ja ettepanekud kuhugi ning on suu-
repäraseks abimaterjaliks tulevastele töödele,” lisas Tamm.

Linlaste pakutud asukohti analüüsisid linnamajanduse ja ruumiloome osakonna töötajad koostöös pinkide idee autoriga. Hetkel on välja valitud umbes 120 asukohta, kuid need tuleb kõik

linnaruumis üle vaadata, kas neisse kohtadesse saab ka realselt pinki paigaldada või millist eeltööd uue pingi asukoht nõuab.

Asukohtade valikul lähtuti muuhulgas ka sellest, et pinke oleks erinevates linnaosades proportsionaalselt vastavalt elanike arvule ning väga oluliseks peeti vanusegrupi 60+ lisatud ettepanekuid. Mõnede välja pakutud asukohtade osas oli ka teada, et sinna

on plaanis pingid paigaldada tänava rekonstrueerimise raames ja seetõttu neid asukohti ei valitud.

Asukohtade valikut tehes koorus selgelt välja ka linlaste soov saada rohkem pinke korteriühistute ja poekettide välialadele.

Pingid paigaldatakse linnaruumi selle suve lõpuks.

Lilian Lukka

Omniva alustas varahommikust lehekannet

Omniva alustas lehekannet Tartu linnas 1. juunil. Üldjoontes jääb tellijate jaoks kõik samaks, vaid lehe toob nüüd postkasti Omniva kirjakandja.

Ajaleht tuuakse varahommikul postkasti ajavahemikus kell 3.30-7.30. Kuna Omniva postikulleri kandering võib erineda varasema teenuse osutaja postiringist, siis võib kuller jõuda lehega konkreetsele aadressile, kas pisut varem, samal ajal või ka pisut hiljem. Esimestel päevadel toimub postiringi „sisse töötamine“ ja anname endast parima, et toimetada kõik lehed kiirelt ja turvaliselt tellitud aadressile. Meil on Tartus pikaajaline posti kojukande kogemus ja aadressid üldjuhul tuttavad. Kuna hommikuse postiringi ülesehitus ning teekond on uus ja ka töötajad, kes lehti hakkavad tooma, on uued inimesed uuel töökohal, siis võib seetõttu minna natuke aega, et saada teenuse osutamine võimalikult sujuvaks. Senine Omniva postikanne jätkub tavapäraselt ja seal muudatusi hetkel plaanis ei ole.

Kellele teatada, kui hommikul ei ole lehte postkastis?

Ootame tagasisidet teenuse kohta, eriti esimestel päevadel ja kui juhtub, et leht ei ole jõudnud nendeni. Selleks palume helistada klienditeeninduse telefonil 661 6616 või kirjutada emailil info@omniva.ee. Toome esimesel võimalusel lehe järgi.

Korteriühistutelt oodatakse väliukse võtmeid!

Kõik korteriühistud ei ole veel jõudnud välisuste võtmeid üle anda Omnivale. Tegeleme hetkel aktiivselt võtmete saamisega ja oleme võtnud ühendust ühistute esindajatega. Palume ühistutel ja majaomanikel kontrollida üle, et kas nende maja võti on Omniva esindajale juba antud varahommikuseks ülekandeks. Selleks palume pöörduda klienditeeninduse telefonil 661 6616

või kirjutada emailil info@omniva.ee.

Huvilised saavad tööd varahommikuse kirjakandjana

Suurem osa varahommikuse kirjakandjaid on tööle võetud, neist osa on endised Expo töötajaid, kuid on veel vabu kohti. Ootame tööle nii kogemustega töötajaid kui algajaid, sest koolitame ise välja ja toetame uue tööga alustamisel. Meie juurde on oodatud nii mehed kui naised. Vanus pole oluline, kui liikuv tööviis ja varahommikune tõusmine sobivad. Eriti ootame autosõiduoskusega kirjakandjaid. Huvilised saavad ühendust võtta telefonil 5354 4680 Grete Veeleid või cv@omniva.ee. Võimalus on ka kandideerida läbi tööportaalide CVkeskus ja CVonline.

Omniva jaotuskeskuste
lõuna piirkonna juht
Jaanus Jõelaid

Kuidas õigesti kompostida?

Kompostimine ehk komposteerimine on looduslik aia- ja toidujäätmete lagundamise protsess, mille käigus valmib lõppsaadusena toiteainerikas kompost. Komposti saab lisada aiamaale, toalilled mullale jne, see parandab mulla omadusi (aitab hoida vajalikku niiskust ja pH-taset) ning kunstlike väetisi pole vaja.

Komposti tegemisel on oluline materjalide õige tasakaal; protsess vajab süsinikku, lämmastikku, vett ja õhku. Parim kompostisegu on selline, kus on enam-vähem pooleks rohelist lehematerjali (toidujäätmed, värskelt niidetud muru jms) ning kiulist puitunud materjali (kuivanud lehed, oksaraod, saepuru jms). Oluline on, et üks kompostimaterjal ei hakkaks domineerima; protsess toimib, kui segamini on nii toidu- kui aiapäätmed, ja kompostis tõuseb temperatuur. Mõistlik on laduda komposti kihiti (nt muruniide, köögijäätmed, muld, turvas, oksad, lehed jne), siis ei ole vaja komposti ümber tõsta ega segada.

Komposter või isevalmistatud kast?

Tartu linnas võib toidujäätmeid kompostida ainult kahjurite eest kaitstud kompostimisnõudes (kompostrites) või ise valmistatud kastides. Aia- ja haljastujäätmeid võib kompostida ka lahtises aunas.

Kompostri saab osta poest. Neid pakuvad erinevas hinnaskaalas paljud tootjad ja neid on erineva väljanägemisega, suuremaid ja väiksemaid.

Ise valmistatud kompostikast võiks olla minimaalselt mõõtudega 1,2 m X 1,2 m. Kasti kolm külge võivad olla püsivalt kinni, kuid esikülg kergesti avatav (nt ka korruste kaupa), sest siis pääseb kompostile ligi segamiseks, materjali lisamiseks ja komposti väljavõtmiseks. Kompostikast, kuhu pannakse mh toidujäätmeid, peab olema kaitstud kahjurloomade sissepääsu

eest, st vajalik on näriliste eest kaitsev korpus ja suletav kaas.

Asukoht

Kompostimisaun ja -kast ning komposter peavad paiknema naaberkinnistul asuvast elamust vähemalt 5 meetri kaugusel, kui naabrid ei lepi kokku teisiti. Kompostimiseks sobib päikese- ja tuulevarjuline koht; vältida tuleks madalamaid paiku, sest komposti ei tohi valguda liigset vihmavett. Hea on kompostida kõval (nt valatud) pinnasel, aga siis peab olema mõeldud vee äravoolule (toru/kalle).

Kuidas kompostida?

Esimeseks kihiks võiks olla kas õhurikas muld või turvas, mille peale võiks panna roheline kihi ehk toidujäätmed, niidetud muru jms. Edasi peaks tulema vahekiht ehk pruun kiht, mis võib olla ka eelmise kihiga segamini. Pruuni kihti sobivad aiapäätmed nagu puulehed ja oksaraod. Oksad tuleks peenestada või väiksemaks teha, muidu on nende kõdunemisaeg liiga pikk. Pruuni kihi võib moodustada ka natukene turvast või mulda, rebitud ajalehti, munakarpe, ehitus- ja aiapoodides saadaolevaid põhupelleteid, puukoorehake.

Kompost ei tohi haiseda! Liiga tihe või liiga märg kompost hakkab haisema ja mädanema: see on märk hapnikupuudusest. Õhulisuse tagamiseks võiks lisada kompostile oksaraage, mulda, turvast, heina, hekseldatud põhku või nt ökopelleteid jms. Liigne kuivus jälle ei lase

kompostil kuumeneda ja protsess ei käivitu. Niiskuse tekitamiseks on enamasti juurde vaja lämmastikku, mida leidub toidujäätmees, aga ka värskelt niidetud murus, nõgestes jms. Niiskuse määra saab kontrollida komposti pigistades: kui eraldub rohkem kui paar tilka vett, on kompost liiga niiske ja alanud on roiskumise protsess.

Hea tulemuse kindlustamiseks tuleks komposti paar korda aastas segada (nt seda aiahargiga ümber tõstes: nii kanduvad servades olevad mittelagunenud osised kõige kuumemasse kohta komposti keskel); võib teha ka ühe kompostikasti lisaks ja kompost sinna lihtsalt ümber tõsta. Saab ka ilma segamata, aga sellisel juhul tuleb jälgida, et kompost koosneks enam-vähem võrdselt nii puistematerjalist kui ka niisketest biojäätmetest. Kompost on valmis, kui see on tumepruun ja sõmer ning sarnaneb kõdusõnnikule, kuid lõhnab nagu muld.

Juhan Voolaid
keskkonnateenistuse spetsialist

Päästeameti ohuteavituskampania

Elanikkonna ohuteavituskampania fookuses on ohuteavituse vahendid ja kanalid. Lisaks juba kasutusel olnud SMS-teavitusele plaanib riik aasta lõpuks paigaldada üle-eestilise ohusireenide võrgustiku. Kampania on jälgitav online- ja sotsiaalmeedias, videote ja välireklaamina.

EE-ALARM SMS-i testis Päästeamet viimati Tallinna Jõe tänava gaasilekke sündmusel ja sama lahendust kasutas ka Terviseamet Saaremaa veereostuse teavituseks. Ohu korral on oluline jälgida usaldusväärseid riiklikke kanaleid nagu Eesti Rahvusringhäälingu TV- ja raadiokanalid, lehekülgi kriis.ee, olevalmis.ee. Alla on võimalik laadida mobiilirakendus „Ole Valmis!“, helistada riigiinfo telefonil 1247. Jooksvat

infot saab Päästeameti sotsiaalmeedia-kanalitest Twitter ja Facebook.

Plaanitav ohusireenide võrgustiku loomine on elanikkonnakaitse suurim investeering viimase 30 aasta jooksul. Käesoleva aasta lõpuks on kavas paigaldada 100 sireeniposti üle Eesti. Helisignaali edastatakse sõjalise ohu, suurõnnetuste, hädaolukordade (nt kiirgusõnnetus, õnnetus ohtlike kemikaalidega) korral. Sireene hakatakse testima kord kvartalis. Testimisel kasutatakse sama heli, mis reaalse ohu korral. Ohuolukorra teavitamiseks edastatakse minuti pikkune tõusev-langev heli, mida korratakse 30 sekundi järel kolm korda. Sireenide käivitumise korral tuleb esimesel võimalusel varjuda, otsida lisainformatsiooni ning

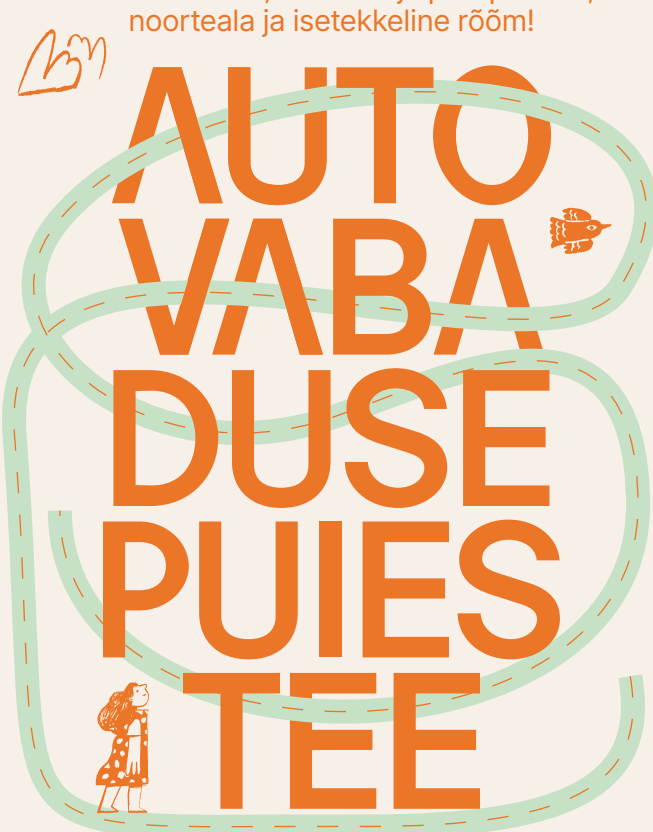
käitu vastavalt saadud juhistele.

Varjumisel eristatakse: „avalik varjumiskoht“ (mõeldud avalikus ruumis olevatele inimestele varjumiseks), „varjumiskoht“ (kodu või tööruumid, kus inimene ohu hetkel on) ja „varjumisruum“ (akendeta, soovitatavalt betoon/kivi seintega ruum, näiteks vanituba). Lisaks sõjalisele ohule võib varjumine vajalikuks osutuda erakorraliste ilmastikuolude või ulatusliku õhusaaste korral.

Eestil on elanike kaitsmiseks ohuteavitussüsteem ning ohuolukorras järgi ametkondade poolt antavaid juhiseid! Käitu vastavalt, sest ainult nii saab riik sind aidata.

Päästeamet

Suurkontserdid, liikumis- ja perepäevad, noorteala ja isetekkeline rõõm!

**AUTO
VABA
DUSE
PUIES
TEE**

TARTU Tartu 2024 29.06.—6.08.

TARTU
Tartu 2024
Euroopa kultuuripealinn

OOPERISÜMBIOOSID

TARTU
LINNA PÄEV
29. juuni 2023

Ooperisümbioosid, Vabaduse galakontsert ja lisaprogramm